

ANTALYA MÜZESİ'NDE ETNOGRAFİK TEKSTİL ÜRÜNLERİNİN KONSERVASYON ÇALIŞMALARI¹

Menekşe Suzan TEKER², Elif Gözde ARI KILIÇ³

ÖZ

Kültürel mirasımızın önemli bir parçası olan tekstil ürünleri, tarihimizle ilgili önemli ipuçları taşımaktadır. Müzelerde ve özel koleksiyonlarda yer alan tekstil ürünlerine gerekli temizlik ve koruma şartları sağlanırken, ailelerinden kalan tekstil ürünlerini evlerinde muhafaza etmeye çalışan kişiler için uygun şartları sağlamak mümkün olamamaktadır. Temizleme, koruma ve saklama koşullarındaki bilgi eksikliği, fiziki koşulların yetersizliği gibi nedenlerle birçok ürünün sonraki nesillere aktarımı imkansız hale gelmektedir. Türkiye'nin sahip olduğu tekstil mirası göz önüne alındığında, konservasyon ve restorasyon konusunda yapılan çalışmaların yetersizliği görülmektedir. Antalya Müzesi Etnografya Bölümü'nde bulunan tekstil ürünlerinin konservasyonunun, alanında uzman eleman sayısının yetersizliği, altyapı ve malzeme eksikliği gibi nedenlerden dolayı tam anlamıyla yapılamadığı görülmüştür. Türkiye'de birçok müzede tekstil konservasyonu laboratuvarı bulunmakta ancak çalışma ve saklama koşullarındaki yetersizlikler konservasyon çalışmalarını sekteye ugratmaktadır. Bu çalışmada Antalya Müzesi Etnografya Bölümü'nde bulunan tekstil ürünlerinin depolama ve sergileme koşulları ile konservasyon çalışmaları incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Tekstil, Konservasyon, Etnografik Tekstiller, Antalya Müzesi

Teker, Menekşe Suzan ve Arı Kılıç, Elif Gözde. "Antalya Müzesi'nde Etnografik Tekstil Ürünlerinin Konservasyon Çalışmaları". *idil* 6.38 (2017): 2919-2931.

Teker, M.S., Arı Kılıç, E.G. (2017). Antalya Müzesi'nde Etnografik Tekstil Ürünlerinin Konservasyon Çalışmaları . *idil*, 6 (38), s.2919-2931.

¹Bu çalışma "Antalya Müzesi'nde Teşhirde Bulunan Etnografik Tekstil Ürünlerinin Konservasyon Sorunu ve Çözüm Önerileri" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

²Yrd. Doç., Akdeniz Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Moda ve Tekstil Tasarımı Bölümü, mesinal@hotmail.com

³Yüksek Lisans Öğrencisi, Akdeniz Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Sanat ve Tasarım Anasanat Dah, elifgozdeari(at)gmail.com

CONSERVATION OF ETHNOGRAPHIC TEXTILE PRODUCTS IN ANTALYA MUSEUM

ABSTRACT

Textile products, an important part of our cultural heritage, carry important clues about our history. While the necessary cleaning and protection conditions are provided for the textile products in the museums and private collections, it is not possible to provide suitable conditions for those who are trying to keep the textile products left in their families at home. The lack of information in the conditions of cleaning, protection and storage, inadequacy of physical conditions are made impossible to transfer many products to the next generations. In view of Turkey's textile heritage, it is seen that conservation and restoration studies are inadequate. It has been seen that the conservation of textile products in the Ethnography Department of the Antalya Museum cannot be done fully due to reasons such as inadequacy of the number of experts in the field, lack of infrastructure and materials. Textile conservation laboratories exist in many museums in Turkey, but inadequacies in working and storage conditions cause conservation work. In this study, storage and exhibition conditions of textile products in Antalya Museum Ethnography Department and conservation studies were examined.

Keywords: Textile, Conservation, Ethnographic Textiles, Antalya Museum

Giriş

Tekstil eserleri var olan kültürel kimliğimizin oluşmasını sağlayan maddi kültür varlıklarımızı oluşturmaktadır. Kültür varlıklarının 19. yüzyıldan itibaren müzelerde yer alması gerektiği fikri doğmuştur. Bu düşünce ile birlikte ülkemizde maddi kültür varlıklarının korunması kavramının, bilimsel anlamda 20. yüzyıl sonlarında ortaya çıktığı görülmektedir. Maddi kültür varlıklarına sahip kurumlar, müzeler ve koleksiyonerler tekstil ürünlerinin restore edilip edilmeyeceği veya konservasyona tabi tutulup tutulamayacağı ve bu işlemlerin ne şekilde yapılması gerektiği konusunda görüşlerini ortaya koymuşlardır. Farklı görüşler altında yürütülen ulusal ve uluslararası düzeydeki tüm çalışmalar ile birlikte, korumanın başarıya ulaşabilmesi için, kültürel varlıkların doğru tanımlanması, belgelenmesi ve ürüne göre doğru uygulamanın yapılması gerekliliği ortaya çıkmıştır (Anmaç, 1999: 75).

Konservasyon ve restorasyon konusunda, Türkiye'nin zengin tekstil mirası göz önüne alındığında yapılan çalışmaların yetersizliği görülmektedir. Tekstil konservasyonu ile ilgili yapılan akademik araştırmaların, tez çalışmalarının da sayısı oldukça azdır. Birçok müzede yalnızca konservasyon işlemi yapılabilmekte, saklama ve depolama konusunda yaşanan sıkıntılar nedeni ile bu işlem de sekteye uğramaktadır.

Bu çalışmada Antalya Müzesinde teşhirde bulunan etnografik tekstil ürünlerinin yapılan konservasyon işlemleri yerinde incelenmiştir. Laboratuvarın durumu, imkanları, yapılan çalışmalar, etnografik tekstil ürünlerinin sergilenme koşulları, depolama alanı ve sistematığı araştırılmıştır. Müzenin deposuna girilemediği için tekstil ürünlerinin depolama koşulları müze arşivleri bilgilerine dayanarak değerlendirilmiştir. Son olarak Antalya Müzesinde bulunan Etnografik Tekstil Eser Konservasyon-Restorasyon Laboratuvarı'nda olması gereken koşullar ve çözümü için öneriler sunulmuştur.

Türkiye'de Müzecilik ve Konservasyon Çalışmaları

1846 yılında Harbiye Nazırı Fethi Ahmet Paşa tarafından Aya İrini'de depolanan ve sergilenen ganimetler, silahlar, hediyeler ve dönemin padişahı Abdülmecit'in Yalova gezisi sırasında görüp İstanbul'a getirttiği Bizans yazıtları ilk müzenin temellerini oluşturmuştur (Şapolyo, 1936: 32). Köklü tarihinin izlerini taşıyan eserleri saklayan, koruyan, koleksiyonlarına dahil eden Osmanlı İmparatorluğu, 1869 yılında dönemin Maarif Nazırı Saffet Paşa tarafından Müze-i Hümayun (İmparatorluk Müzesi) adıyla ilk müze kurulmuştur. Ancak oluşan bu yapının sahip olduğu değerleri koruyabilmesi, sahip çıkabilmesi için özellikle yabancı

arkeologların, araştırmacıların eserleri yurtdışına çıkarmasına engel olabilecek yasalar çıkarılarak desteklenmesi gerekmiştir (Alanyurt, 2009: 25-26).

Işık Bingöl 1999 yılında yapılan L Ulusal Taşınabilir Kültür Varlıkları Konservasyonu ve Restorasyonu Kolokyumu'nda "Türkiye'de Konservasyonun Tarihi" başlıklı bildirisinde kronolojik bir sıra içerisinde temel olarak kurumlara ve çalışmalarına yer vermiştir.

Müzeler bünyesinde yürütülen konservasyon çalışmaları zaman içerisinde iyiye gitse de her müzenin olanakları doğrultusunda sınırlı kaldığı görülmektedir. Çağdaş bilimsel konservasyon tanımına uygun ve uluslararası meslek ilkelerini izleyen çalışmalar ülkemizde 1984 yılında İstanbul Konservasyon ve Restorasyon Merkez Laboratuvarı'nın kuruluşu ile başladığı belirtilmektedir (Kökten Ersoy, 1999:17). Daha sonra merkeze bağlı bölge laboratuvarları kurularak, konservasyon ve restorasyon çalışmalarına imkan sağlamaya çalışılmıştır. Eğitim alanının da ilerlemeler kaydedilmektedir. Tablo 1'de Türkiye'de tekstil konservasyonu ve restorasyonu alanında eğitim veren üniversiteler yer almaktadır.

4 YILLIK EĞİTİM VEREN ÜNİVERSİTELER		2 YILLIK EĞİTİM VEREN ÜNİVERSİTELER	
BÖLÜMLER	ÜNİVERSİTELER	BÖLÜMLER	ÜNİVERSİTELER
Restorasyon Ve Konservasyon	-İstanbul Gelişim Üniversitesi (Vakıf), Uygulamalı Bilimler MYO	Eser Koruma	-Ege Üniversitesi, Bergama MYO -Kastamonu Üniversitesi, Taş Köprü MYO -Mustafa Kemal Üniversitesi, Sanat Ve Tasarım MYO
Kültür Varlıklarını Koruma Ve Onarım	-Ankara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi -Batman Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi -Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi	Geleneksel Tekstillerin Konservasyonu Ve Restorasyonu	-Aksaray Üniversitesi, Aksaray Teknik Bilimler MYO
Taşınabilir Kültür Varlıklarını Koruma Ve Onarım	-İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi		

Tablo 1. Türkiye'de tekstil konservasyonu ve restorasyonu alanında eğitim veren üniversiteler

Özellikle tekstil eserleri üzerinde yapılacak konservasyon çalışmalarına yönelik eğitimler önem taşımaktadır. Bu bağlamda zengin bir koleksiyona sahip olan Antalya Müzesi ve Restorasyon ve Konservasyon Bölge Laboratuvarı Müdürlüğü araştırılmıştır.

Antalya Müzesi ve Restorasyon ve Konservasyon Bölge Laboratuvarı Müdürlüğü

Antalya Müzesi, 1922 yılında öğretmen Süleyman Fikri Erten tarafından 1. Dünya Savaşı'ndan sonra bölgeye gelen işgal güçlerinin yağmasından kurtarılan eserlerin korunması amacıyla kurulmuştur. İlk olarak Kaleiçi'nde bulunan Alaaddin Cami'de, daha sonra Yivli Cami'de yer alan Müze, 1972 yılında bugünkü binasına taşınmıştır. İnsanlık tarihine kesintisiz tanıklık etmiş Anadolu topraklarının en zengin geçmişe sahip köşelerinden biri olan Antalya Bölgesinin sınırları içerisinde yer alan üç antik kültür bölgesi Lykia, Pamphylia ve Pisidia'nın önemli bir bölümü Antalya Müzesinin sorumluluk alanını oluşturmaktadır. Koleksiyondaki eserlerin büyük bölümü bölgede yapılan kazılardan elde edilmiş, etnoğrafik eserler de yine bölgeden müze uzmanları tarafından derlenmiştir. Müze 1988 yılında "Avrupa Konseyi Yılın Müzesi" ödülüne layık görülmüştür (Antalya Müzesi Resmi İnternet Sitesi, erişim tarihi: 22.11.2017).

Antalya müze binası içerisinde yer alan ve Ayşe Korkut vekilliğinde çalışan Antalya Restorasyon ve Konservasyon Bölge Laboratuvarı Müdürlüğü, Antalya, Burdur, Isparta, Karaman, Konya, Mersin illerindeki arkeolojik eserler üzerinde çalışmalarını sürdürmektedir. Antalya Müzesi, Etnografya Bölümü Arşivi'nin kayıtlı güncel verilerine göre; 247 adet teşhirde toplam 1918 adet giyim, 64 adet teşhirde toplam 609 adet halı ve 180 adet heybe, yastık ve çuval gibi dokuma grubu eserler bulunmaktadır (Antalya Müzesi Arşivi, 2017).

Antalya Restorasyon ve Konservasyon Bölge Laboratuvarında ağırlıklı taş ve metal eserler üzerinde konservasyon ve restorasyon çalışmaları yapılmaktadır. Uygun ortam ve malzeme yetersizliğinden dolayı tekstil ürünleri üzerinde pek çalışma yapılamadığı görülmektedir. Laboratuvarda 2015 yılı Şubat ve Mart aylarında başlık ve şapkalar üzerinde koruma ve onarım çalışmaları yapılmış ve belgelendirilmiştir. Başlıklar üzerinde yapılan konservasyon- restorasyon işleminde yalnızca eser üzerindeki metal parçalara uygulama yapılmış olup, aspirasyon cihazıyla temizleme dışında, tekstile müdahale edilememiştir. Bu tarihten sonra ise Antalya Müzesi kapsamındaki etnoğrafik tekstil eserleri üzerinde herhangi bir koruma ve onarım çalışması yapılmadığı belirtilmektedir. Antalya Restorasyon ve Konservasyon Bölge Laboratuvarı Müdürlüğünde 16.02.2015 tarihinde konservatör-restoratör olarak

göreve başlayan Gülistan Eren (Balım) tarafından uygulaması yapılan bu çalışmaların belgelendirilmeleri neticesinde alkol, pamuk, aseton, mikro motor, bisturi, bambu çubuk, paraloid b72, aspirasyon cihazı, BTA ve saf su kullanıldığı belirtilmektedir.

Fotoğraf 1’de yer alan keçe-boncuk başlık üzerinde yapılan koruma ve onarım çalışmasından sonra hazırlanan belgede; “Eserin tekstil kısımları aspirasyon cihazı ile temizlenmiştir. Boncuklar saf su ve pamuk yardımı ile temizlenmiştir. Pulları mikro motor yardımı ile temizlenmiştir. Yüze koruyucu amaçlı paraloid b72 uygulanmıştır.” açıklaması yer almaktadır (Balım, 2015).

Fotoğraf 1. Koruma ve Onarım Çalışması Yapılmış Keçe-Boncuk Başlık (İşlem Öncesi)
(Antalya Restorasyon ve Konservasyon Bölge Laboratuvarı Arşivi)

Fotoğraf 2. Koruma ve Onarım Çalışması Yapılmış Keçe-Boncuk Başlık (İşlem Sonrası)
(Antalya Restorasyon ve Konservasyon Bölge Laboratuvarı Arşivi)

Fotoğraf 3'te yer alan çuha başlık üzerinde yapılmış koruma ve onarım çalışması şu şekilde anlatılmaktadır: "Eserin tekstil kısımları aspirasyon cihazı ile temizlenmiştir. Pulları alkol ile temizlenmiştir." (Balım, 2015).

Fotoğraf 3. Koruma ve Onarım Çalışması Yapılmış Çuha Başlık (İşlem Öncesi)
(Antalya Restorasyon ve Konservasyon Bölge Laboratuvarı Arşivi)

Fotoğraf 4. Koruma ve Onarım Çalışması Yapılmış Çuha Başlık (İşlem Sonrası)
(Antalya Restorasyon ve Konservasyon Bölge Laboratuvarı Arşivi)

Fotoğraf 5'te yer alan bez şapka üzerinde yapılmış koruma ve onarım çalışması şu şekilde anlatılmaktadır: "Eserin tekstil kısımları aspirasyon cihazı ile kuru temizlik yöntemi ile temizlenmiştir. Yoğun derecede yıpranma görülmektedir. Bazı alanlarda kopmalar mevcuttur. Pullardaki yoğun Korozyon tabakası için eserden ayrılıp önce mekanik temizlik uygulanmış daha sonra %3 lük BTA da 24 saat bekletilip stabilizasyonu sağlanmıştır. Alkol ile yüzey temizliği yapılmıştır. Eserde kullanılacak olan ip organik yollarla boyanmış ve kurutulmuştur. Pullar aslına uygun olarak esere dikilmiştir." (Balım, 2015).

Fotoğraf 5. Koruma ve Onarım Çalışması Yapılmış Bez Şapka (İşlem Öncesi)
(Antalya Restorasyon ve Konservasyon Bölge Laboratuvarı Arşivi)

Fotoğraf 6. Koruma ve Onarım Çalışması Yapılmış Bez Şapka (İşlem Sonrası)
(Antalya Restorasyon ve Konservasyon Bölge Laboratuvarı Arşivi)

1972 yılından bu yana faaliyette olan müze binasının aşırı yıpranması, depolardaki yetersiz ekipman, yüksek ısı değişimleri, eserlerin katlanarak saklanması gibi etkenler eserler üzerinde geri dönülemez tahribatlara yol açmaktadır. Yeni müze binasına taşınması planlanan etnografya bölümü ürünlerinden tekstil eserleri mevcut durumları ile olumsuz yakın koşullar altında bekletilmektedir. Bu koşullara rağmen depodan sorumlu müze çalışanlarının çabaları ile eserler en iyi koşullarda saklanmaya çalışılmaktadır. Depoda yer alan halıların raf sistemi ile birbiri üzerinde konularak saklandığı, ancak daha sonrasında kumaştan çuvallar içerisinde etiketlenerek arşivlendiği görülmektedir (Bkz. Fotoğraf 7,8,9)

Fotoğraf 7-8. Depoda yer alan halhaların öncesi ve sonrası
(Antalya Restorasyon ve Konservasyon Bölge Laboratuvarı Arşivi)

Fotoğraf 9. Etiketlendirme sistemi
(Antalya Restorasyon ve Konservasyon Bölge Laboratuvarı Arşivi)

Daha küçük boyutlardaki etnografik tekstil ürünleri ise plastik kutular içerisinde katlanarak saklanmaktadır (Bkz. Fotoğraf 10). Çalışanların durumun farkında olmasına ve uyulması gereken şartları bilmeleri ne yazık ki ellerinde imkanları gelişmediği sürece anlam kazanamayacaktır.

Fotoğraf 10-11. Depo raf düzeni ve tekstil eserleri saklama kutusu
(Antalya Restorasyon ve Konservasyon Bölge Laboratuvarı Arşivi)

Antalya Müzesi, etnoğrafya bölümündeki tekstil eserlerinin sergilenmesi, vitrin içerisinde keten bezi üzerine dikilerek sabitlenmiş biçimde asılı, temiz platform üzerine serili biçimde yapılmaktadır. Vitrin dışında ise halılar duvara sabitlenmiş ahşap platformlar üzerine keten gergi bezi üzerine dikilerek dikey olarak sergilenmektedir. Bunların dışında canlandırma tekniğiyle manken üzerine giydirilmiş ve alana yerleştirilmiş eserler de görülmektedir.

Etnografik tekstillerin konservasyon ve restorasyon uygulamaları, farklı uzmanlık alanlarının bir arada çalışmasını gerektiren bir alan olarak karşımıza çıkmaktadır. Malzeme, hammadde, teknik, boya/baskı gibi birçok farklı alanda bilgi sahibi uzmanların ve el becerisi gerektiren konularda çalışabilecek personelin ortak çalışmaları tekstil konservasyonunun temelini oluşturmaktadır.

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Müzecilik kavramının ortaya çıkışı, dünyada ve Türkiye'de nasıl bir tarihsel süreçten geçtiği ile ilgili birçok kaynak bulunmaktadır. Bu çalışmalar içerisinde oldukça önemli bir yere sahip olan konservasyon ve restorasyon konuları ise hala yaygın olarak araştırılmakta ve teknolojik gelişmeler ışığında yeni teknikler, saklama/depolama elemanları ve cihazlar ortaya konmaktadır.

Etnografik tekstil eserleri zamanında işlevsel nesnelere olarak kullanılmış, kullanım biçimlerini ve çevresel faktörler tekstilin mevcut durumunu doğrudan etkilemiştir. Bu şartlar altında birçok fiziki, kimyasal ve biyolojik etkiye maruz kalan tekstil eserleri, uzun vadede korunmasını sağlamak için özel bir korumaya ve bakıma ihtiyaç duymaktadır. Bir eserin taşınması, sergilenmesi ve depolanması ile ilgili dikkatli ve bilinçli kararlar alınarak, gelecek nesillere bir kaynak olarak iletilebilmesi gerekmektedir (AIC, ty)⁴. Özellikle arkeolojik tekstiller için bu etkenler çok daha fazla etkin olmaktadır. Zira kazılar sonucunda elde edilen eserler, zaman içerisinde korundukları ortamlarından çıkarak dış etkenlere daha açık bir hale gelmektedir. İşte bu noktada ön koruma ve konservasyon işlemleri büyük önem arz etmektedir. Müzelerde ve özel koleksiyonlarda yer alan tekstil ürünlerinin ihtiyaç duyduğu korumayı, temizliği, konservasyonu, depolamayı ve sergilemeyi sağlamak her zaman mümkün olmamaktadır. Özellikle yurtdışındaki müzelerin tekstil konservasyon bölümleri ile karşılaştırıldığında Türkiye'deki uygulamaların durumu daha net bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Buradan hareketle Antalya Müzesi içerisinde yer alan

⁴ AIC, American Institute for Conservation of Historic and Artistic Works, tekstil konservasyonu ile ilgili hazırladığı online broşüründe, uygun saklama, sergileme ve depolama koşulları ile ilgili bilgiler bulunmaktadır. Tekstil eserlerini korumaya yönelik oluşturulacak disiplinde bu bilgilerden yararlanılabilir. <http://www.conservation-us.org/docs/default-source/public-relations/caring-for-your-treasures-textiles.pdf?sfvrsn=3> (Erişim tarihi 15.10.2017)

Antalya Restorasyon ve Konservasyon Bölge Laboratuvarı Müdürlüğü'nün tekstil eserleri ile ilgili depolama, saklama, sergileme, ön koruma, konservasyon ve restorasyon çalışmaları incelenmiştir.

Antalya Müzesi'nde teşhirde bulunan etnografik tekstil ürünlerinin incelenmesi neticesinde döneminde kullanımına bağlı yıpranmalar ve lekelenmeler gözlemlenmektedir. Bir dönem yanlış sergilemeden dolayı oluşan zimba veya iğne delikleri, metal korozyonu lekeleri, eserin kodunun mürekkepli kalem ile tekstil üzerine yazılması eserlerde geri dönüşü mümkün olmayan tahribatlara yol açmıştır. Eserlerin depolanmasında yaşanan sıkıntılar ise eserlere verilen hasarın başka bir boyutunu göstermektedir. Rulo halinde sarılarak koruma altına alınan halıların sarımı esnasında herhangi bir koruyucu kullanılmamaktadır. Saklama kutuları içerisine konulan tekstil ürünleri katlı bir şekilde yerleştirilmektedir. Mekansal yetersizlikler, malzeme ve cihaz yetersizlikleri, personel eksiklikleri gibi birinci dereceden etkenler laboratuvardaki koruma ve konservasyon uygulamalarını sekteye uğratmaktadır.

Isparta, Karaman, Konya ve Mersin Müzelerinin restorasyon ve konservasyon işlemleri de Antalya Restorasyon ve Konservasyon Bölge Laboratuvarı Müdürlüğünde yapılmakta olup, Antalya Müzesi merkez bir laboratuvar konumundadır. Bu laboratuvar içerisinde etnografik eserlerin konservasyon ve restorasyon çalışmaları yapılmaktadır. Tekstil ürünleri restorasyonu ve konservasyonu konusunda İstanbul Restorasyon ve Konservasyon Merkez ve Bölge Laboratuvarı Müdürlüğünde "Tekstil Eser Eğitim Programı" almış bir adet uzman çalışmaktadır. Ancak laboratuvarın fiziki imkanları, cihaz yetersizliği, malzeme eksikliği ve eleman yetersizliği nedeni ile restorasyon ve konservasyon işlemleri istenilen biçimde yürütülememektedir. Bunun yanı sıra, eserlerin depolandığı alanların yetersizliği, saklama ve depoalamada kullanılması gereken malzemelerin ve ekipmanların eksikliği nedeni ile bu aşamada da sıkıntılar yaşanmaktadır.

Laboratuvarda etnografik tekstillere uygulanan konservasyon işlemleri incelendiğinde yapılan işlemlerin yalnızca vakumla temizleme ile sınırlı olduğu, başlıklar üzerinde yer alan pullarda da metal korozyon temizliği yapıldığı görülmüştür. Aynı zamanda depoda tekstiller katlanarak saklanmakta ve rulo yapılan düz dokumalar arasında herhangi bir koruyucu katmanın olmadığı da görülmüştür.

Laboratuvar, sergi ve depolama alanlarının ısı, nem, temizlik ve aydınlatma gibi konularda da maalesef sıkıntıları bulunmaktadır. Hem doğal hem de yapay ışık, eserlerin renklerini soldurmakta, birçok tekstil lifinin bozulmasına ve kalıcı hasarına neden olmaktadır. Zararın oluşma oranı aydınlatma seviyesine ve maruz kalma süresine göre değişebilmektedir. Işığa maruz kalan eserler zamanla hasarları birikerek

geri döndürülemez duruma gelmektedir. Tekstil eserini uzun vadede korumak planlanıyorsa ışığa maruz kalmasını önlemek önemlidir. Bu amaçla, basit ve pratik adımlar atılabilir: Tekstil ürünlerini güçlü ve doğrudan ışığa karşı korumak için örtü kullanmak, tekstilleri vitrin içerisinde sergileme için ultraviyole ışık filtreleme camı kullanmak ve pencerelere ve diğer ışık kaynaklarına ultraviyole ışık filtreleme filmlerinin takılması gibi çözümler geliştirilebilir (AIC, t.y.).

Beş bölgenin konservasyon ve restorasyon laboratuvarı olarak, ihtiyaç duyulan fiziki alanlar, yapılacak işlemlere uygun bir şekilde planlanmalı, ısı, nem ve havalandırma koşulları sağlanmalı, depolama için gerekli koruyucu malzemeler, saklama kutuları/dolapları/rafları yer almalıdır. Laboratuvar da en azından ön koruma ve konservasyon işlemlerini tam anlamıyla gerçekleştirebilecek, büyük boyutlardaki tekstillere ıslak yıkama yapılabilecek alanların oluşturulması ve bu işlemleri yerine getirebilecek alanında uzman personelin istihdam edilmesi gerekmektedir. Uzman personel konusunda üniversitelere de büyük görevler düşmektedir. Lisans, yüksek lisans ve doktora/sanatta yeterlik programları artırılarak, öğrencilere yurtdışında staj imkanı sağlanmalıdır. Eğitim veren kurumların müzeler ile işbirliği içerisinde çalışması büyük önem taşımaktadır. Zira öğrencilerin en büyük uygulama alanları ve kaynakları müzelerde bulunmaktadır. Aynı zamanda Türkiye'deki aktif olarak çalışan laboratuvarlarda öğrencilere sunula eğitim ve staj imkanları artırılmalıdır.

KAYNAKLAR

Alanyurt, Uğur. "Türkiye'de Koruma ve Onarım Üzerine Analiz". Masrop E-Dergi 4, Ağustos 2009, 19-55.

ANMAÇ, Elvan. "Tekstil Ürünleri Konservasyonunun Temel İlkeleri". I. Ulusal Taşınır Kültür Varlıkları Konservasyonu ve Restorasyonu Kolokiyumu. Ankara, 1999, 75-80.

BİNGÖL, Işık. "Türkiye'de Konservasyonun Tarihi". I. Ulusal Taşınır Kültür Varlıkları Konservasyonu ve Restorasyonu Kolokiyumu. Ankara, 1999, 9-15.

KÖKTEN ERSOY, Hande. "Türkiye'deki İki Senelik Konservasyon ve Restorasyon Eğitiminin Sorunları ve Çözüm Önerileri". I. Ulusal Taşınır Kültür Varlıkları Konservasyonu ve Restorasyonu Kolokiyumu. Ankara, 1999, 17-21.

ŞAPOLYO, Enver Behnan. *Müzeler Tarihi*. İstanbul: Remzi Kitapevi, 1936.

Antalya Müzesi Resmi İnternet Sitesi, <http://www.antalyamuzesi.gov.tr/tr/muze-hakkinda> erişim tarihi: 22.11.2017

AIC. "Caring for Your Treasures, Textiles". <https://www.conservation-us.org/about-conservation/caring-for-your-treasures/textiles> (Erişim tarihi 15.10.2017)